

УДК 342.9(477)

О.С. ПОЧАНСЬКА,

канд. юрид. наук, доц., Харківський
національний університет внутрішніх справ

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ

Ключові слова: засуджений до позбавлення волі, права і свободи, правовий статус, правове забезпечення, нормативно-правове регулювання, нормативно-правовий акт

Належні охорона та захист прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні, потребують їх чіткої правової регламентації, що зумовлює необхідність комплексного наукового аналізу чинної системи правового забезпечення прав засуджених осіб, а також визначення у ній місця адміністративно-правового регулювання прав громадян, засуджених до позбавлення волі. Слід відзначити, що посилення уваги до питань дотримання та захисту прав і свобод осіб, засуджених до позбавлення волі в Україні, сьогодні є одним з найактуальніших завдань в адміністративній галузі права, зокрема щодо питання вдосконалення правових засад діяльності функціонування державних органів влади у сфері регулювання правовідносин у даній сфері, де особлива увага має бути приділена чіткому визначенню їх правового статусу, зокрема завдань та функцій діяльності, адміністративних повноважень та юридичної відповідальності.

Загальнотеоретичні та практичні питання нормативно-правового забезпечення прав і свобод засуджених розглядалися у численних працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як В. Бадира, І. Богатирьов, О. Букалов, А. Гель, М. Детков, О. Джужа, О. Лисодед, А. Ковальов, О. Олійник, О. Осауленко, М. Романов, Г. Семаков, А. Степанюк, В. Трубніков, Ю. Чеботарьова, І. Яковець. Аналізу між-

народних документів у даній сфері присвячені праці В. Львовичкіна, Л. Луць, В. Маляренка, В. Човгана, М. Яцишина та ін. Проте, процес активного реформування національного законодавства у галузі прав людини та його адаптація до сучасних загальноєвропейських стандартів вимагає постійного перегляду, аналізу та класифікації нормативних актів у даній сфері, що й зумовлює актуальність даної статті.

Метою статті є аналіз правових засад забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні, що передбачає аналіз сучасних наукових підходів до класифікації нормативно-правових актів у сфері забезпечення прав людини, визначення основних складових нормативної бази регулювання та захисту прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні, характеристику їх змісту, а також окреслення основних напрямків удосконалення національного законодавства у даній сфері.

Сьогодні в Україні існує досить великий масив нормативно-правових актів, що захищають права людини, у тому числі й тих осіб, що відбувають покарання в місцях позбавлення волі. Частину цих документів становлять міжнародні стандарти в галузі прав людини, іншу частину складають нормативні акти національного законодавства. Тож для більш ефективного їх дослідження увесь комплекс існуючих норм права, які у своїй сукупності забезпечують регулювання та захист прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні, уявляється необхідним систематизувати належним чином.

Зазначимо, що у сучасній адміністративно-правовій науці усі існуючі нормативно-правові акти, що складають систему права держави, класифікують за цілою низкою підстав, зокрема:

1) виходячи з характеру юридичних норм виділяють імперативні, диспозитивні та процесуальні нормативно-правові акти;

2) за ієрархічною ознакою, що відбиває їх юридичну силу, нормативно-правові акти по-

діляють на закони та підзаконні нормативні акти;

3) відповідно до галузей законодавства виокремлюють конституційні, адміністративні, цивільні, трудові, кримінальні та ін. нормативно-правові акти;

4) за сферою їх дії виділяють загальні, спеціальні, локальні нормативні акти;

5) залежно від суб'єктів правотворчості виділяють нормативні акти, прийняті державними органами, органами місцевого самоврядування та ін. [1, с.346].

Проте, аналізуючи нормативно-правові акти, що складають правову основу регулювання окремого виду діяльності або певної сфери правовідносин, сучасні науковці розподіляють їх, як правило, на окремі групи саме за ієрархічною ознакою, що відбиває їх юридичну силу [2, с.315–316]. У такому випадку виділяються: міжнародні правові акти, які в установленому порядку імplementовані у систему законодавства України, Конституція України та закони України, підзаконні нормативно-правові акти різного рівня [3, с.117]. При визначенні правових засад забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні, найбільш доцільним уявляється виходити з такого розуміння побудови законодавства у даній сфері, що охоплює законодавчі та підзаконні акти, а також міжнародні правові документи із зазначених питань. Дійсно, правовий статус засуджених у національному законодавстві формулюється, виходячи з загальних принципів положення людини і громадянина в суспільстві та державі. Пріоритетним завданням тут постає захист прав засуджених з боку держави, при цьому як обов'язкові враховуються вимоги міжнародних стандартів поведінки з засудженими. Тож в основу визначення правового регулювання й захисту прав і свобод осіб, засуджених до позбавлення волі, покладаються такі фундаментальні положення: права людини і громадянина, а також гарантії їх дотримання, закріплені в Конституції та інших законах України; права та обмеження, що містяться у

підзаконних нормативно-правових актах, у першу чергу, стосовно виконання кримінальних покарань та взаємодії між суб'єктами забезпечення прав засуджених; права та правила поведінки з засудженими, які містяться в міжнародних стандартах.

Таким чином, система адміністративно-правового забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні, може бути представлена як узгоджена за змістом та ієрархічно впорядкована відповідно до юридичної сили система нормативно-правових актів національного законодавства та міжнародно-правових стандартів у даній сфері.

Аналіз чинного законодавства України дозволяє визначити, що основними елементами нормативної бази регулювання та захисту прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні, є такі основні складові.

1. Конституція України. Нормативно-правове забезпечення прав осіб, засуджених в Україні до позбавлення волі, перш за все, базується на конституційних засадах. Конституція України є необхідною правовою основою для подальшого розвитку національного законодавства, у тому числі й у частині забезпечення прав і свобод засуджених осіб. Ключовою конституційною нормою щодо закріплення прав засуджених в Україні є ст.63 Основного Закону, яка, на думку експертів, «відкриває для засуджених достатньо широкі можливості щодо реалізації та захисту своїх прав і свобод, та водночас вимагає залучення додаткових сил з боку держави та громадянського суспільства для їх реалізації» [3, с.119]. Дана стаття встановлює, що засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду (ч.3 ст.63 [4]). Так, звичайно, що при позбавленні волі засуджені обмежуються, зокрема, у вільному виборі місця проживання і перебування, роботи, спілкування з іншими членами суспільства, в тому числі й з рідними, на період перебування цих осіб в місцях позбавлення волі зупиняється здійснення їх пасив-

ного виборчого права та ін. Проте засуджений до позбавлення волі в Україні не виключається з числа членів суспільства, не позбавляється всіх основних прав і обов'язків. Як справедливо наголошує М. Яцишин, засуджений, у тому числі й до позбавлення волі, хоч і відрізняється за своїм правовим статусом від інших громадян, все ж залишається правоздатним та дієздатним громадянином, суб'єктом обов'язків і прав, гарантованих Конституцією України та іншими законами, що визначають правовий статус громадян України [5, с.130–131].

2. Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінально-виконавчий кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, а також інші кодекси та закони України.

Найважливішим законодавчим актом щодо належного правового регулювання та забезпечення прав осіб, засуджених до позбавлення волі в Україні, є Кримінально-виконавчий кодекс України, який закріплює концептуальні засади діяльності щодо реалізації політики у сфері виконання кримінальних покарань в Україні [6]. КВК України визначає сформульовані та закріплені на конституційному рівні основні принципи забезпечення прав засуджених осіб, закріплює основні засади правового статусу засуджених, гарантій захисту їх прав, законних інтересів та обов'язків, окреслює порядок застосування до них заходів впливу, визначає систему органів і установ виконання покарань, їх функції та порядок діяльності, визначає особливості нагляду і контролю за виконанням кримінальних покарань та порядок участі громадськості в цьому процесі, регламентує порядок і умови виконання кримінальних покарань в Україні (ч.2 ст.1 [6]).

Відповідно до ст.7 КВК, держава поважає і охороняє права, свободи і законні інтереси засуджених, забезпечує необхідні умови для їх виправлення і ресоціалізації, соціальну і правову захищеність та їх особисту безпеку (ч.1 ст.7 [6]). Спираючись на конституційні норми, Кримінально-виконавчий кодекс України визначає основи правового статусу

засуджених, закріплюючи їх основні права та обов'язки. Як відзначають аналітики, більшість із них співвідносна з положеннями щодо правового статусу засудженого у міжнародних актах, зокрема в частині забезпечення ставлення до засудженого з повагою до його людської гідності; додержання особистих прав та свобод такої особи; забезпечення умов тримання засуджених прийнятим нормам [7, с.482].

Норми, що більш детально визначають правовий статус засуджених до окремих видів кримінальних покарань, містяться в главах Особливої частини Кримінально-виконавчого кодексу. Основні права та обов'язки осіб, засуджених до позбавлення волі, закріплені у ст.107 КВК України [6]. Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми визначається окремою главою Особливої частини Кодексу (гл.21 [6]). Крім того, враховуючи специфіку відбування покарання осіб, засуджених до покарання у виді довічного позбавлення волі, законодавець деталізує їх окремі права у ст.151 КВК України [6].

Законодавчу основу забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні, складають також інші закони України, серед яких слід відзначити: Кримінальний процесуальний кодекс України, до завдань якого відноситься захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження; Кодекс України про адміністративні правопорушення, завданням якого є охорона прав і свобод громадян, зміцнення законності, запобігання правопорушенням та ін., а також Кодекс законів про працю України, Сімейний кодекс України, інші закони України. Так, одним із засадничих у сфері забезпечення прав і свобод осіб, засуджених до позбавлення волі, є Закон України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України», що визначає правові основи організації та діяльності ДКВС України, її завдання та повноваження [8]. За

висновками експертів, визначення основних принципів діяльності ДКВС України цілком відповідають міжнародним стандартам у галузі прав людини, а саме: законність, повага та дотримання прав і свобод людини та громадянина, гуманізм, відкритість для демократичного громадського контролю [5, с.150]. Не менш важливим для забезпечення прав і свобод осіб, засуджених до позбавлення волі, є Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», що визначає загальні засади соціальної адаптації осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді позбавлення волі, засади участі у соціальній адаптації цих осіб підприємств, установ та організацій, об'єднань громадян, фізичних осіб, забезпечує правове регулювання відносин, спрямованих на реалізацію такими особами прав, передбачених Конституцією та законами України [9].

3. Велике значення для закріплення та регулювання правового статусу громадян, засуджених до позбавлення волі, мають такі види підзаконних нормативних актів, як Постанови Верховної Ради України, які є концептуальним підґрунтям для вироблення відповідних рішень Президентом України, Радою національної безпеки і оборони України та Кабінетом Міністрів України, Президента України, Кабінету Міністрів України; Укази Президента України, прийняті на основі та на виконання Конституції і законів України; Постанови Кабінету Міністрів, видані в межах його компетенції та спрямовані на конкретизацію загальних положень механізму забезпечення прав осіб, засуджених до позбавлення волі в Україні, встановлених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України.

4. Важливе місце у системі законодавства України, що стосується питань забезпечення прав осіб, засуджених до позбавлення волі, посідають норми, закріплені у підзаконних актах центральних та місцевих органів виконавчої влади, що забезпечують механізм реалізації, охорони та захисту прав засуджених осіб, який міститься у вищих за юридичною силою нормативно-правових актах.

Увесь масив підзаконних нормативних актів можна умовно об'єднати у певні групи відповідно до їх різновиду (накази, інструкції, положення, правила та ін.) або суб'єкта видання (підзаконні акти Мін'юсту України, Міністерства оборони України, МОЗ України, МОН України та ін.). Крім того, підкреслюючи значення, яке підзаконні нормативно-правові акти мають у регулюванні питань охорони та захисту прав осіб, засуджених до позбавлення волі та зважаючи на їх значну кількість, окремі дослідники класифікують їх за напрямками діяльності на правоохоронні, гуманітарні, соціально-виховні та акти щодо забезпечення режиму [3, с.126–129].

Погоджуючись в цілому із доцільністю об'єднання усіх підзаконних нормативно-правових актів відповідно до напрямків діяльності та завдань правового регулювання, пропонуємо виділення двох основних груп підзаконних актів у сфері забезпечення прав осіб, засуджених до позбавлення волі в Україні:

- підзаконні нормативні акти, що регламентують умови та порядок відбування кримінального покарання у вигляді позбавлення волі (Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарання, Порядок здійснення заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах та ін.);

- підзаконні нормативні акти, що стосуються регулювання соціального і виховного аспектів відбування покарання у вигляді позбавлення волі (Порядок організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, Інструкції про умови праці та заробітну плату засуджених до обмеження волі або позбавлення волі, Положення про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими та ін.).

5. Важливе значення для регулювання правовідносин щодо забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Украї-

ні, мають також програмні документи у сфері захисту прав людини – стратегії, доктрини, концепції та інші документи концептуального характеру, що визначають загальну спрямованість розвитку національного законодавства у даній сфері, зокрема, Концепція державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби, якою було заплановано здійснення організаційних, методичних та інформаційних заходів щодо гуманізації умов тримання засуджених осіб [10]; Національна стратегія у сфері прав людини та затверджений на її основі План дій щодо її реалізації на період до 2020 р., спрямований на приведення у відповідність міжнародним стандартам умов тримання під вартою та поводження з особами в інших місцях їх примусового тримання за судовим рішенням або рішенням адміністративного органу [11]; Концепція реформування (розвитку) пенітенціарної системи України, якою заплановано приведення умов засуджених осіб у відповідність з вимогами Європейських пенітенціарних правил, створення умов тримання, які не порушують гідність людини, а також недопущення порушень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [12].

6. Невід’ємною складовою системи правового забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі, є міжнародно-правові документи у галузі прав людини (декларації, угоди, стандарти та ін.), що визначають правовий статус засуджених та реалізацію їх прав, свобод і законних інтересів. Україною ратифіковано близько 30 основних міжнародних документів у галузі прав людини [13, с.565], у першу чергу ООН, а також визнано низку резолюцій та рішень міжнародних організацій з питань регулювання та дотримання прав засуджених, у тому числі міжнародно-правові акти, які розроблялись і приймались Радою Європи.

Аналізуючи питання міжнародного нормативно-правового забезпечення відносин у сфері прав людини і, зокрема, забезпечення прав засуджених, більшість сучасних науков-

ців підкреслюють наявність великої кількості правових джерел. Розпорошеність окремих норм з питань регулювання прав та свобод засуджених осіб в різних нормативно-правових актах створює суттєві труднощі в їх опануванні та застосуванні, що вимагає їх відповідної систематизації. Такі науковці, як А. Гель, Г. Семаков, А. Степанюк та І. Яковець, виокремлюють міжнародні стандарти, що стосуються певних професійних груп, окремих видів покарань та окремих категорій правопорушників, виділяючи загальні міжнародно-правові документи, які розроблялись і приймалися ООН та Радою Європи [14, с.206–215]. О. Джужа правові акти у галузі прав людини поділяє на чотири групи: 1) універсальні стандарти загального характеру, 2) універсальні стандарти спеціального характеру; 3) регіональні стандарти загального характеру; 4) регіональні стандарти спеціального характеру [15, с.161]. Проте, найбільш простою, й, одночасно, обґрунтованою уявляється класифікація міжнародних актів, запропонована В. Льовочкіним, який виділяє акти загального (універсального) характеру та спеціалізовані акти [16, с.43–44].

До першої групи міжнародно-правових актів відноситься група універсальних міжнародних стандартів загального характеру, положення яких можуть бути застосовані для визначення загальних основ правового статусу будь-якої особи, у тому числі й такої, яка відбуває кримінальне покарання у вигляді позбавлення волі. До найважливіших міжнародних правових актів цієї групи, насамперед, слід віднести Загальну декларацію прав людини, що вперше на міжнародному рівні закріпила перелік основних прав і свобод людини і стала необхідною передумовою розроблення та прийняття наступних документів у цій сфері, а також Міжнародний пакт про громадянські та політичні права і Міжнародний пакт про економічні, соціальні й культурні права, прийняті з метою конкретизації та доповнення окремих положень. До міжнародних стандартів загального характеру слід від-

нести також Міжнародну конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Європейську Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та ін.

До найважливіших міжнародно-правових актів другої групи, яку складають спеціалізовані документи, що безпосередньо стосуються визначення правового статусу засуджених осіб або містять в собі відповідні норми щодо регулювання прав і свобод засуджених осіб, слід віднести:

- мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями, положення яких стосуються майже всіх питань відбування покарання у вигляді позбавлення волі, зокрема, класифікації засуджених до цього виду покарання, встановлення режиму у місцях позбавлення волі, а також особливостей праці засуджених, виховної роботи з засудженими, вимог до житлових приміщень та забезпечення побуту засуджених, харчування і медичного обслуговування та ін. [17], а також Основні принципи поводження з в'язнями, що конкретизують положення Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями та сприяють їх повному здійсненню [18];

- європейські пенітенціарні правила, дія яких спрямована на встановлення єдиних вимог стосовно тих аспектів управління пенітенціарними установами, які є найбільш важливими для забезпечення гуманних умов тримання під вартою, і такого поводження з особами, позбавленими волі, яке мало б на них виправний вплив [19];

- Європейська Конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, якою визначено низку застережних заходів проти жорстоких видів поводження з засудженими та передбачено створення спеціального позасудового механізму контролю у сфері запобігання катуванням у місцях позбавлення волі [20];

- Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів пово-

дження і покарання, відповідно до якої підготовка персоналу установ виконання повинна забезпечувати такий стан справ, за яким повністю б враховувалася заборона катувань та інших жорстоких видів поводження з засудженими (ст.5 [21]).

Цінність міжнародно-правових актів як джерел національного законодавства України сьогодні є надважливою. Принципові положення цих документів щодо поводження із засудженими з боку держави, посадовців органів та установ виконання покарань стали основою для розробки та прийняття відповідних нормативних актів кримінальної та адміністративної галузей права України, зокрема, щодо питань, які стосуються закріплення правового статусу засуджених осіб, забезпечення їх прав і свобод, визначення основних принципів поводження з в'язнями, організації процесу виконання кримінальних покарань та діяльності органів та установ з виконання цих покарань, участі громадськості в цьому процесі тощо. При цьому деякі з зазначених положень закріплені у національному законодавстві як загальноправові (конституційні) принципи, що діють у всіх галузях права, у тому числі й у адміністративній [5, с.34].

Отже, за роки незалежності в Україні було розроблено та прийнято цілу низку нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення прав осіб, засуджених до позбавлення волі, ефективну реалізацію державної політики у сфері охорони та захисту прав засуджених в Україні. Проте, в умовах активного реформування національного законодавства у цій сфері та його адаптації до загальноєвропейських стандартів, можна відзначити достатньо велику кількість питань, які вимагають сьогодні значного вдосконалення на законодавчому рівні, зокрема, розроблення та нормативного закріплення форм і методів адміністративно-правового забезпечення прав засуджених до позбавлення волі, визначення нових організаційних засобів адміністративно-правового забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі, взаємодії

між суб'єктами забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі, встановлення правових гарантій законності, дисципліни та внутрішнього порядку в органах та установах виконання покарань, закріплення нових критеріїв оцінювання ефективності забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Большая юридическая энциклопедия / [В. В. Аванесян, С. В. Андреева, Е. В. Белякова и др.] ; оформл. А. Мусина. М. : Изд-во Эксмо, 2007. 688 с.
2. Скаун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / пер. з рос. Х. : Консум, 2001. 656 с.
3. Гречанюк С. К. Теорія та практика взаємодії органів та установ державної пенітенціарної служби України з державними та неурядовими інституціями : дис ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2011. 388 с.
4. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Яцишин М. М. Історико-правові засади кримінально-виконавчої політики України : монографія. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 440 с.
6. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 № 1129-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 3-4. Ст. 21.
7. Яцишин М. М. Особливості правового статусу засуджених в Україні та правових системах інших європейських держав // Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. наук. пр. / за ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Гриценка, М. Б. Бучка ; упор. О. В. Кресін. К. : Логос, 2010. С. 480-482.
8. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23.06.2005 № 2713-IV // Відомості Верховної Ради. 2005. № 30. Ст. 409.
9. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк : Закон України від 17.03.2011 № 3160-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст. 380.
10. Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби : Указ Президента України від 08.11.2012 № 631/2012 // Офіційний вісник Президента України. 2012. № 31. Ст. 750.
11. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини : Указ Президента України : від 25.08.2015 р., № 501/2015 // Офіційний вісник Президента України. 2015. № 20. Ст. 1203.
12. Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 654-р // Офіційний вісник України. 2017. № 78. Ст. 2401.
13. Яцишин М. Стан і відповідність законодавчої бази сучасним потребам кримінально-виконавчої системи України // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2008. № 3. С. 561-567. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2008_3_85.pdf.
14. Кримінально-виконавче право України : навч. посіб. / А. П. Гель, Г. С. Семаков, І. С. Яковець ; за ред. проф. А. Х. Степанюка. К. : Юрінком Інтер, 2008. 624 с.
15. Кримінально-виконавче право України : Загальна та Особлива частини : навч. посіб. / [О. М. Джу́жа та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джу́жи. 2-ге вид., перер. та доп. К. : Юрінком Інтер, 2002. 448 с.
16. Льовочкін В. А. Нормативно-правові та організаційні засади забезпечення реалізації в Україні міжнародних стандартів з прав і свобод засуджених до позбавлення волі: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. К., 2002. 195 с.
17. Мінімальні стандартні правила поводження з засудженими : від 30.08.1955. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_212.
18. Основні принципи поводження з в'язнями : Резолюція 45/111 Генеральної Асамблеї ООН від 14.12.1990. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_230.

19. Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила : Рекомендації Ради Європи від 12.02.1987. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_032/ed19870212.

20. Європейська Конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи

покаранню : від 26.11.1987. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_068.

21. Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 09.12.1975. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_084.

Почанська О. С. Правові засади забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 4. С. 197–204. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_4_33.pdf

Проаналізовано сучасні наукові підходи до класифікації нормативно-правових актів у сфері забезпечення прав людини. Визначено основні складові елементи нормативної бази регулювання та захисту прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні. Розглянуто зміст основних нормативно-правових актів, що закріплюють правовий статус засуджених осіб в Україні. Окреслено основні напрямки удосконалення законодавства у сфері забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні.

Почанская О.С. Правовые основы обеспечения прав граждан, осужденных к лишению свободы в Украине

Дан анализ современных научных подходов к классификации нормативно-правовых актов в сфере обеспечения прав человека. Определены основные элементы нормативной базы регулирования и защиты прав граждан, осужденных к лишению свободы в Украине. Рассмотрено содержание основных нормативно-правовых актов, закрепляющих правовой статус осуждённых в Украине. Предложены основные направления усовершенствования законодательства в сфере обеспечения прав граждан, осужденных к лишению свободы в Украине.

Pochanskaya O.S. Legal Basis for Ensuring the Rights of Citizens Sentenced to Imprisonment in Ukraine

Analyzes of the contemporary scientific approaches to the classification of the normative-legal acts in the human rights sphere were conducted. The main elements of normative-legal regulation and protection of rights of persons condemned to imprisonment in Ukraine are determined. The content of normative-legal acts which regulate the legal status of a condemned persons in Ukraine is reveal. The directions of improvement of Ukraine legislation which regulate the rights of persons condemned to imprisonment in Ukraine are offered.